

رویکرد اسلام‌رومیایی هالیوود به مسلمانان و اسلام؛ تحلیل نشانه‌شناختی فصل سوم سریال هوم‌لند

سعیدرضا عاملی*

سیدوحید نبوی‌زاده‌نمازی**

چکیده

در دنیای امروز، هرچه وسعت و پیچیدگی سینما و تلویزیون مدرن افزایش پیدا می‌کند، شاهد رویکردهای متفاوتی به مذاهب و ادیان گوناگون هستیم. با توجه به آن‌که صنعت تلویزیون ایالات متحده آمریکا یکی از معروف‌ترین، حرفه‌ای‌ترین، و بحث‌برانگیزترین صنایع رسانه‌ای در کل جهان است و همواره رویکردهایی خاص و جهت‌دار به اسلام و مسلمانان داشته است، در مقاله حاضر یک سؤال کلی را دنبال می‌کنیم و آن این‌که آیا در سریال‌های هالیوودی تولیدشده پس از حوادث یازده سپتامبر مفهوم اسلام‌رومیا به‌کار رفته است. در مقاله حاضر از تئوری دکتر عاملی، که به‌طور جامع در کتاب *کتاب‌شناسی تحلیل گفتمانی؛ دیدگاه آکادمیک غرب درباره اسلام، مسلمانان، و کشورهای اسلامی* (۲۰۱۲) مطرح شده است، استفاده کرده‌ایم. با اتخاذ روش نشانه‌شناسی و به‌کارگیری پنج کانال کریستین متز و بررسی فصل سوم سریال هالیوودی *هوم‌لند*، به‌عنوان مطالعه موردی، در این مقاله دلایل و تحلیل‌هایی درباره مسئله استفاده گسترده غربی‌ها از مفهوم اسلام‌رومیا در سریال‌های تولیدشده بعد از حادثه یازده سپتامبر ارائه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: اسلام‌رومیا، عاملی، سریال تلویزیونی، نشانه‌شناسی، هوم‌لند.

---

* استاد گروه ارتباطات، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، ssameli@ut.ac.ir
** کارشناسی ارشد مطالعات آمریکای شمالی دانشگاه تهران و پژوهش‌گر مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) (نویسنده مسئول)، s.v.namazi@gmail.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۱۲، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۲/۱۱

۱. مقدمه

سریال‌های تلویزیونی آمریکایی، هم‌زمان با جهانی‌شدن، دیگر فقط در خود آمریکا تولید و مصرف نمی‌شوند بلکه در سراسر دنیا نیز بازارهایی را به‌خود اختصاص می‌دهند و نقش مهمی در شکل‌دادن به سیاست جهانی برعهده دارند (Crothers 2007). در این مقاله، با بررسی و تحلیل الگوها و نمونه‌های درون‌مایه‌ای سریال تلویزیونی *هوم‌لند*، به‌دنبال طرح این نکته هستیم که چگونه سریال‌هایی که بعد از حادثه یازده سپتامبر تولید شده‌اند درحقیقت بازتابی از مفهوم اسلام‌ورومیا (اسلام غربی) هستند. سومین فصل سریال *هوم‌لند*، که دوازده قسمت دارد، به‌عنوان مطالعه موردی بررسی شد. این سریال بنابه گفته سایت رسمی فیلم، آی‌ام‌دی‌بی (IMDB)، پرمخاطب‌ترین سریال از سال ۲۰۰۵ به‌بعد بوده است (پخش اولیه قسمت‌های اصلی، در اکتبر ۲۰۱۱، بیش از ۱/۰۸ میلیون نفر مخاطب داشت که به‌مدت هشت سال بالاترین امتیاز را کسب کرده است). کل فصل، با پخش اضافی و درخواست پخش مجدد، مخاطبی بالغ بر ۲/۷۸ میلیون نفر داشت. فصل سوم ۱/۷ میلیون نفر بیننده داشت و بنابراین به پرمخاطب‌ترین سریال پخش شده در سال اول نمایش تبدیل شد. امتیازها در فصل دوم هم‌چنان افزایش داشت و ۲/۳۶ میلیون نفر در نخستین پخش در نهم دسامبر ۲۰۱۲ این فصل را مشاهده کردند.

۲. مروری بر ادبیات پژوهشی

تصویرسازی هالیوود از خاورمیانه برمی‌گردد به زمانی که دوربین‌ها شروع به کار کردند، یعنی سال‌های اولیه قرن پیش (Arti 2007)، و در آن‌ها تصویری کاملاً منفی از مسلمانان ارائه می‌شد. همان‌طور که در کتاب جامع جک جی. شاهین (Jack J. Shaheen) به‌نام *از عرب‌های بد فیلم بگیرید؛ چگونه هالیوود ملتی را بدنام می‌کند* (*Reel Bad Arabs; How Hollywood Vilifies a People*) آمده است، اسلام هالیوودی شده در شکل سنتی آن به ترور شخصیتی بسیاری منجر شده است. بعد از این کتاب بود که کلیشه‌ای به‌نام «عرب»، به‌طور انکارناپذیری، پا به‌عرصه وجود گذاشت. کار شاهین نشان می‌دهد فیلم‌های هالیوودی که تصویری از مسلمانان و اعراب ارائه می‌دهند اغلب برپایه مسائل و حوادث واقعی ساخته می‌شوند، یا به آن‌ها اشاره دارند، که همین باعث شده است به فیلم‌های تخیلی و غیرواقعی موجودیتی رسمی و واقعی داده شود. شاهین با تحلیل نه‌صد فیلم که در آن‌ها تصویری از مسلمانان و اعراب ارائه شده بود این نکته را آشکار کرد که اکثر آن‌ها درصدد بودند

مسلمانان را تروریست نشان دهند (Shaheen 2001: 133). این فیلم‌ها مسلمانان افراطی را با مفهوم تروریسم در یک ردیف قرار داده‌اند و این پیغام را می‌رسانند که افراطیون اسلامی مأموریت‌های بی‌رحمانه خود را از طریق روش‌های اخلاقی و مناسب پیش نمی‌برند (Abboud 2003; Auge 2002; Davies 2003; Deep 2002; Eisele 2002; Holleran 2006;) Michalek 1989; Mir 2004; Peleg 2003; Ramji 2003 a; Ramji 2003 b; Shaheen 2003: 88; (Simon 1996; Wagge 2004).

۳. مبانی نظری

اثر سعیدرضا عاملی به نام کتاب‌شناسی تحلیل گفتمانی؛ دیدگاه آکادمیک غرب درباره اسلام، مسلمانان، و کشورهای اسلامی (۲۰۱۲) نشان می‌دهد که از قرن هفتم به بعد غرب توجهش را به اسلام معطوف کرده است. عاملی پنج گفتمان اصلی را معرفی می‌کند که نشان می‌دهند جهان آکادمیک غرب چگونه مسلمانان، اسلام، و کشورهای اسلامی را بازنمایی و تحلیل کرده است.

انواع پنج‌گانه این مواجهه غرب با اسلام به شرح ذیل است:

۱. اسلام‌دوستی (islamophilia): در این گفتمان، نگرش‌های غالب و منفی در مورد اسلام تغییر می‌کند و چهره واقعی اسلام به جهان معرفی می‌شود و نوعی جانب‌داری معطوف به دوستی و هم‌دردی به نفع مسلمانان در آن دیده می‌شود؛
۲. اسلام‌رومی (islamoromia): اسلام‌رومیو یا اسلام‌رومی قدیمی‌ترین شکل مواجهه با اسلام در دوره معاصر است که دامنه‌ای متنوع دارد و به دنبال بازسازی اسلام و مسلمانان با ارزش‌های فکری روم، پاریس، لندن، یا به تعبیر کلان‌تر بازتولید اسلام اروپایی / آمریکایی است (شاخصه‌های این گفتمان در ادامه به تفصیل بیان می‌شود)؛
۳. اسلام حقیقی (islamoverita): محققان در این گفتمان از وابستگی‌های خودآگاه و ناخودآگاه ایدئولوژیک غربی رها شده‌اند و به دنبال درک حقیقت اسلام و مسلمانان هستند؛
۴. اسلام‌شناسی خنثی (islamoneutral): این گفتمان بیش‌تر در حوزه علوم مهندسی و علوم پایه مشاهده می‌شود و، برخلاف اغلب نگرش‌ها در علوم انسانی، سعی در دوربودن از سوگیری‌ها و نظرات شخصی دارد؛
۵. اسلام‌هراسی (islamophobia): از قرون گذشته تا به حال، این گفتمان در فرهنگ غربی‌ها بروز و ظهور داشته، اما در چند ده سال اخیر به شکل فراگیرتری نمود پیدا کرده

است. این دیدگاه شکل و نسخه واحدی ندارد و ما در واقع با پدیده‌ای به نام «اسلام‌هراسی‌ها» روبه‌رویم. این گفتمان تابه‌حال بارها از حالت نظری به مصداق‌های عینی درآمده است.

سعیدرضا عاملی (۲۰۱۲) اسلاموفوبیا را در تقابل با اسلام‌رومیا بررسی می‌کند. به عقیده او، هردوی این گفتمان‌ها سعی در تخریب و تغییر اسلام و مسلمانان دارند: اسلاموفوبیا به صورت آشکارا و بی‌پرده، اما اسلام‌رومیا پنهانی و در لایه‌های تودرتو. همه شاخصه‌های مهم مفهوم اسلام‌رومیا را، که تمرکز ویژه این مقاله بر روی آن است، می‌توان به صورت زیر طبقه‌بندی کرد:

۱. بی‌طرف نیست، ولی در عین حال نه موافق است و نه مخالف اسلام؛
۲. نشئت گرفته از پروژه‌های مدرن و معاصر است؛
۳. فقط با گذر زمان می‌تواند خودش را ثابت کند؛
۴. متشکل از دو واژه اسلام و رومیا (فرهنگ رومی / غربی) است:
الف) رومیا اسلام را در بطن تمدن رم قرار می‌دهد، بنابراین آگاهانه یا ناآگاهانه نحله فکری اسلامی را با ارزش‌های غربی مقایسه می‌کند؛
ب) اضافه کردن مفهومی زنانه به اسلام تلاشی است در جهت جلب توجه به تغییری مهم و حیاتی که طبق اعتقاد مؤلفان آثار اسلام‌رومیا اسلام باید به سمت آن حرکت کند و از موضعی بی‌طرفانه دست بردارد و به سمت رویکرد و نگاهی جنسیتی و قدرتی گام بردارد؛
۵. اسلام را در کنار همتای غربی‌اش قرار می‌دهد و آن را دوباره با ظاهری جدید و مطابق با فرهنگ تفکر غربی ارائه می‌دهد و احیا می‌کند؛
۶. در تألیفات اسلام‌رومیایی مصرانه تلاش می‌شود اسلام به صورت نتیجه مستقیم و دیرپهورکرده مکاتب فکری رم و یونان جلوه کند یا نشان داده شود که اسلام برای دوام و بقای خود، در جهان امروز، هیچ حق انتخاب دیگری ندارد جز آن‌که سر تسلیم در برابر آنچه غرب به آن ارائه می‌دهد فرود آورد؛
۷. اسلام رومی شده اسلامی خانگی و اهلی شده است که هیچ خطری برای نظام ارزشی غرب ندارد و بنابراین مسئله برخورد تمدن‌ها را ایجاد نمی‌کند؛
۸. در آثار اسلام‌رومی نهایت تلاش می‌شود تا اسلام درون سنتی یونانی-رومی قرار گیرد که حتی قبل از مسیحیت رواج داشته است؛

۹. اسلام جنسیت‌محور در اسلام‌رومیا:

الف) این مفهوم همان ویژگی‌های معمول و رایجی را دارد که زنانگی سنتی نیز آن را القا می‌کند. اسلام زنانه (سربه‌زیر، مطیع، و درعین حال جذاب) هرگز همتای غربی و مردانه خود (مردانگی قدرت‌مند و درعین حال منطقی غرب) را به‌چالش نمی‌کشد؛

ب) نگاه جنسیت‌محور به اسلام شامل مباحث طولانی اجتماعی-فرهنگی درباره جنسیت‌گرایی افراطی می‌شود که غرب آن را به اسلام نسبت می‌دهد؛

۱۰. وقتی در برهه‌ی زمانی بعد از جنگ‌های صلیبی تقابل مردانگی (قدرت) در برابر زنانگی (اطاعت) را به موازات تقابل غرب با اسلام قرار می‌دهیم، شاهد آن هستیم که دانش اسلام‌رومیایی، در یک سلسله‌مراتب قدرت، همواره اسلام را در موقعیت پایین‌تر جای می‌دهد؛

۱۱. در بسیاری از آثار اسلام‌رومیایی، غرب به‌شکلی ارائه می‌شود که گویا قرار است ناجی سیاسی اسلام زنانه باشد. این نوع آثار اسلام را به اصلاح و تغییر در ابعاد گسترده فرامی‌خوانند تا به‌این‌ترتیب بتواند خود را درون یک نقشه‌ی جهانی شده‌ی غربی جای بدهد؛

۱۲. اسلام‌رومیا فقط و فقط درون مرزهای یک بستر کاملاً مسلط غربی نگاه بی‌طرفانه خود را حفظ می‌کند؛

۱۳. اسلام‌رومیا غالباً برداشت‌های کلیشه‌ای شرق‌شناسان از مسلمانان را زیر سؤال می‌برد و توصیه‌اش چیزی است که ظاهراً قرار است آینده‌ی روشن‌تری را برای اسلام رقم بزند؛

۱۴. اسلام‌رومیا، درست برخلاف اسلام‌هراسی که سیاست دفع و تبعیض را دارد، به‌نوعی «سیاست کشش و جذب» را دنبال می‌کند؛

۱۵. اسلام‌رومیا نگاهی مدرن به اسلام دارد (Ameli 2012: 49-53).

۴. روش تحقیق

طی این تحقیق، کل فصل سوم سریال *هوم‌لند*، *سکانس‌به‌سکانس*، *صحنه‌به‌صحنه*، و تصویربه‌تصویر با دقت فراوان بررسی شد. بخش تحلیلی این مقاله، درحقیقت، مربوط است به پنج کانالی که کریستین متز آن‌ها را مطرح کرده است. درعین حال که زبان ادبی با ابزار نوشتار معرفی و ابراز می‌شود، فیلم یا سینما خودش را از طریق پنج کانال ارتباطی در معرض همگان قرار می‌دهد که عبارت‌اند از صدای آوایی ضبط‌شده، تصاویر عکاسی متحرک (صحنه‌های فیلم‌برداری شده)، موسیقی ضبط‌شده، نوشتار، و دیالوگ و گفتار افراد (Burn and Parker 2003: 32). بدون شک، باتوجه‌به پنج کانال ذکرشده، هزاران دیالوگ،

تصویر، و صدا تولید می‌شود که می‌توان تحلیلشان کرد. بخش تحلیلی این مقاله از سکانس‌ها و صحنه‌هایی به دست می‌آید که به مفهوم اسلام‌ورومیا مربوط هستند. به‌غیر از بخش مربوط به «نوشتار»، درباره همه آن چهار کانال نمونه‌هایی از این سریال آورده شده است. این مثال‌ها و نمادها همگی در پیوند با مفهوم اسلام‌ورومیا و طبق نظریه‌ی عاملی در این باب مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

۵. تحلیل

هوم‌نند داستان چند افسر سازمان سیا (CIA) و علی‌الخصوص داستان افسر مجردی است به نام کری متیسون (Kerry Mathison) که تصور می‌کند برادی (Brody) و فردی به نام ابونظیر قصد براندازی آمریکا را دارند. برادی سرباز آمریکایی است که بعد از ده سال به وطن بازگشته و در طی این مدت نیروهای القاعده شست‌وشوی مغزی‌اش داده‌اند. فرح، بیوه ابونظیر، جوادی، دانش اکبری، پدر فرح، و عموی فرح از جمله شخصیت‌های مسلمانی هستند که در فصل سوم هوم‌نند وارد داستان شدند و همه آن‌ها ملیتی ایرانی دارند و به‌اختصار در مورد هریک آشنایی پیدا می‌کنیم:

۱.۵ شخصیت‌ها

۱.۱.۵ فرح

فرح زنی مسلمان، مجرد، و مسلط به زبان انگلیسی است که به‌عنوان تحلیل‌گر مسائل مالی در سیا مشغول به کار شده است. به‌دلیل حجاب اسلامی‌اش، در روزهای اول کارش با چالش‌های زیادی مواجه می‌شود. مثلاً در صحنه‌ای ساول برنسون (Saul Berenson)، از مقامات ارشد سیا، به او می‌گوید:

اون چیزی که رو سرت کشیدی توهین بزرگیه به همه اونایی که با تو کار می‌کنند، مگر این‌که همشون اون بیرون بر اثر یه انفجار بمیرن. پس اگر باید پوشیش، اگر واقعاً باید پوشیش که البته این حق تو هست، بهتره که توی شغلت بهترین کسی باشی که ما تاحالا باهاش کار کردیم (S3/E3/15: 58).

اما فرح زنی مسلمان و ایرانی است که شهروند آمریکا محسوب می‌شود و درمقابل جوادی از ایالات متحده و سازمان سیا دفاع می‌کند (S3/E7/5: 11) و، درنهایت، موفق می‌شود ثابت کند که ایران حامی مالی ابونظیر بوده است (S3/E2/42: 10).

۲.۱.۵ نسرین مغربی

دیگر شخصیت زن مسلمان سریال، نسرین مغربی، بیوهٔ ابونظیر است. اسم اول او نشان می‌دهد او نیز ملیتی ایرانی دارد. حضورش در ایران و تسلط او به زبان فارسی نشان می‌دهد ابونظیر سابقاً ارتباطاتی قوی با ایران داشته است (S3/E11/31: 15).

۳.۱.۵ جوادی

شخصیت مرد مسلمان دیگری که در فصل سوم معرفی می‌شود مجید جوادی، قائم‌مقام سرویس اطلاعاتی در ایران، است. او با اختلاس چندمیلیونی از ایران توانسته است از حمله به سازمان سیا حمایت مالی کند. در نام این شخصیت چند نکته وجود دارد: برطبق اطلاعات گذرنامه‌اش، نام فامیلش «زرین» است، اما او را به نام «جوادی» می‌شناسند. سه مرد مسلمان دیگر نیز در این فصل وارد سریال می‌شوند که به‌طور کامل و با جزئیات معرفی نشده‌اند، اما هرکدام از آن‌ها نمایندهٔ نمونهٔ ایرانیانی هستند که کل سریال به‌تصویر می‌کشد.

۴.۱.۵ دانش اکبری

این مرد ایفاگر نقش مدیر بخش اطلاعاتی ایران است. اکبری هدف اصلی سازمان سیا و مأموریت برادی در ایران است. در این فصل از سریال، نشان داده شده که او به‌طور مستقیم و غیرمستقیم در حملات داخل آمریکا دخالت داشته و از آن حمایت می‌کرده است. نام خانوادگی او اهمیت قابل توجهی دارد؛ در صحنه‌هایی که باید شبیه ایران درمی‌آمد، کلمه‌ای که ایرانیان اغلب به‌عنوان شعار استفاده می‌کنند «الله اکبر» است. کلمهٔ دوم این دو کلمهٔ شعاری درواقع صفتی است برای کلمهٔ قبل از آن. «الله» به‌معنی خداست و «اکبر» به‌معنی بزرگ و بزرگ‌ترین است. کلمهٔ الله را فقط مسلمانان به‌کار می‌برند و «اکبر» شباهتی با «اکبری» دارد. این انتخاب اسم هر دو اسم اکبر و اکبری را درکنار هم به‌یاد مخاطب می‌آورد. به‌بیانی دیگر، «اکبر» به‌طرز ناخودآگاهی نام و ویژگی‌های دانش اکبری را تداعی می‌کند. ویژگی‌های دانش اکبری از این قرار است: او بسیار بی‌تجربه و ساده‌لوح به‌نظر می‌رسد؛ به‌آسانی به برادی اعتماد می‌کند و آن‌قدر به او نزدیک می‌شود که برادی به‌راحتی می‌تواند با یک حملهٔ ساده او را از پای دریاورد. ویژگی‌های ذکرشده به‌طور ناخودآگاه به‌عنوان مدلولی برای دال «اکبر» و «الله» به‌حساب می‌آید.

۵.۱.۵ پدر فرح

جوادی و دانش اکبری دو شخصیت با یک ویژگی شخصیتی شبیه به هم هستند. نوع دیگری از مرد مسلمان ایرانی که در سریال معرفی شد در شخصیت پدر فرح نشان داده می‌شود. او نماینده ایرانیانی است که به شدت مخالف وضع موجود ایران هستند. پدر فرح، که نقش بسیار زیادی در این سریال برعهده ندارد و مخاطبان حتی نامش را نمی‌دانند، نماد مسلمانی چاق، سبک‌مغز، بی‌صبر و حوصله، محافظه‌کار، و کاملاً غیرطبیعی است.

۶.۱.۵ عمومی فرح

نوع دیگر شخصیتی که در این سریال وجود دارد مسعود شیرازی، عمومی فرح، است که اصلاً قابل‌قیاس با برادرش (پدر فرح) نیست. او نیز مخالف دولت ایران است، اما کاملاً طبیعی، منطقی، و صبورانه رفتار می‌کند. او کسی است که کمک‌های فراوانی به سازمان سیا در ایران می‌کند و تا آخرین لحظه همراه کری است (S3/E12/33: 46).

نشانه‌ها و نمادهای استفاده‌شده در فصل سوم سریال *هوم/ند* بسیار بادقت و هوشمندانه انتخاب شده‌اند. صداها، صحنه‌ها یا تصاویر، و دیالوگ‌ها، همگی، کانال‌هایی هستند که از طریق آن‌ها همان پیغام کل سریال به بیننده انتقال داده می‌شود.

۲.۵ صداها: صدای اذان

نمادین‌ترین صدای حاضر نه‌تنها در فصل سوم سریال بلکه در کل آن صدای اذان است. اذان، درحقیقت، فراخواندن مسلمین به عبادت است و زمان دقیق نماز را به همه یادآوری می‌کند. در این سریال، اذان فقط در کشورهای اسلامی هم‌چون عراق، لبنان، و ایران شنیده می‌شود و نه در خصوصی‌ترین محافل اسلامی آمریکا.

نخستین باری که با اذان مواجه می‌شویم همان آغاز اولین اپیزود فصل اول است، یعنی زمانی که کری متیسون در عراق به سمت زندان می‌دود و کل موقعیت آن سکانس پر از تنش، عصبیت، آشوب، خشونت، و آشفتگی است. در فصل دوم، با صدای اذان در لبنان، آن‌هم به دفعات مکرر، مواجه می‌شویم؛ جالب این‌که لبنان در فصل سوم سریال کشوری است که ابونظیر، خطرناک‌ترین هدف سازمان سیا، در آن‌جا حضور دارد. تصویری که از این کشور داده می‌شود تصویری پر از آشوب، فشار، و بی‌نظمی است.

در فصل سوم، اذان ابتدا در ونزوئلا شنیده می‌شود. در نهایت، باین‌که اذان را در ایران نشنیدیم، جوادی دستور اعدام برادی را در ملاءعام می‌دهد که هم‌زمان است با اذان صبح. این لحظه در واقع یکی از دراماتیک‌ترین و تأثیرگذارترین صحنه‌های این سریال محسوب می‌شود. استفاده از صدای اذان البته تنها منحصر به این سریال تلویزیونی نیست؛ در بسیاری از فیلم‌های سینمایی هم چون *بدون دخترم هرگز* (*Not Without My Daughter*) و *جن‌گیری* (*Exorcism*) نیز از صدای اذان به‌عنوان دالی غیرقابل انکار برای مدلولی هم‌چون اسلام، مسلمانان، تفکر اسلامی، و کشورهای اسلامی استفاده می‌شود.

۳.۵ صحنه‌ها و تصاویر نمادین

۱.۳.۵ اعدام برادی به کمک نسرین مغربی

نسرین مغربی، بیوه ابونظیر، واپسین فصل زندگی برادی را با انداختن طناب دار بر گردنش به پایان می‌رساند؛ اول به رویش آب دهان پرتاب می‌کند و سپس طناب دار قرمز رنگ را به دور گردنش می‌اندازد.

مخاطبان شاهد آن جانماز یا فرش قرمزی هستند که برادی مدام از آن برای نماز خواندن در فصل اول و دوم استفاده کرده بود. رنگ آن طناب به‌طور ناخودآگاه جانماز قرمز برادی را به یاد مخاطب می‌آورد. به بیانی دیگر، رنگ قرمز در این‌جا نقش دالی را بازی می‌کند که مدلولش مفهومی هم‌چون «نماز خواندن»، «اسلام»، و «داشتن تفکری اسلامی» است.

تصویر ۱. برادی با طنابی که هم‌رنگ جانمازی است که سابقاً بر رویش نماز می‌خواند اعدام می‌شود (S3/E12/36: 12).

تصویر ۲. فرش قرمزی که برادی در خانه خودش روی آن نماز می‌خواند (S1/E3/15: 23).

۲.۳.۵ جواد و دکتر ظریف

جواد از دیگر شخصیت‌های ایرانی، مسلمان، و منفی سریال است که ریش پروفیسوری دارد و سابقاً ارتباطات سیاسی با ایالات متحده و سازمان سیا داشته است و در نهایت برای آزاد کردن دارایی‌های مالی خود تلاش می‌کند.

تصویر ۳. دکتر محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران از سال ۲۰۱۳

تصویر ۴. جواد، معروف به زرین

جدول ۱. شباهت‌های بین جوادی و محمدجواد ظریف

مشخصات وزیر امور خارجه ایران	مشخصات شخصیت جوادی
ظریف	زرین
محمدجواد	جوادی
ریش پروفیسوری	ریش پروفیسوری
فارغ‌التحصیل از آمریکا	آشنا با فرهنگ آمریکا
درصد آزدسازی دارایی‌های بلوکه‌شده ایران	درصد آزدسازی دارایی‌های بلوکه‌شده شخصی خود

همان‌طور که می‌بینیم، موارد سمت چپ جدول با موارد سمت راست هم‌خوانی زیادی دارند. حضور شخصیت جوادی ما را به یاد محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران، می‌اندازد که از سال ۲۰۱۳ روی کار است. این نوع تشابه عمدی یا غیرعمدی وقتی زیاد می‌شود که می‌بینیم ساول برنسون، در اپیزود پایانی، روزنامه‌ای را می‌خرد که این نوشته در آن نشان‌دهنده تمام تلاش‌های او در کل فصل سوم سریال است: «درپی پیشرفتی که در مذاکرات ژنو حاصل شد، دیپلماسی ایرانی به بازرسان سازمان انرژی هسته‌ای اجازه دسترسی کامل به سایت‌های هسته‌ای کشور را می‌دهد و در عوض خواهان برداشتن تحریم‌های اقتصادی است» (S3/E12/40: 55).

گفت‌وگو در این سکانس بر روی پشت‌بام خانه‌ای و در یک صبح زیبا انجام شده است که از نظر زمانی چهار ماه بعد از مرگ برادی است. از نظر نشانه‌شناختی، صبح و آسمان آفتابی نشان از پایانی خوش و آینده‌ای روشن و خوش‌بینانه دارد. لوکیشن پشت‌بام نشان‌دهنده تسلط و قدرت غرب و سازمان سیا بر دیگر چیزهاست و این که همه چیز در کنترل آن‌ها قرار دارد.

۳.۳.۵ برادی و غروب و آفتاب

در اپیزود دهم فصل سوم، برادی در مرز ایران و عراق مشغول نماز است و در پس‌زمینه تصویرش خورشید کم‌رنگ و تاریکی دیده می‌شود که در حال غروب است. نمازخواندن و غروب هم‌زمان نشان داده می‌شوند و بنابراین ناخودآگاه این پیغام را می‌رسانند که نماز اسلامی و برادی هر دو با هم در حال غروب‌اند و به پایان نزدیک می‌شوند.

تصویر ۵. نمازخواندن برادی با پس‌زمینه‌ای از یک غروب دل‌گیر (S3/E11/11: 20).

۴.۳.۵ برادی و غسل آخر

یکی دیگر از سکانس‌های تأثیرگذار فصل سوم زمانی است که برادی خودش را در سلولش می‌شوید (مشخص نیست در حال غسل کردن است یا فقط نظافتی معمولی). چیزی که مخاطب در این سکانس شاهد آن است زندانی‌ای است که خودش را در سلولی درون زندان می‌شوید (تصویر ۶). با توجه به طراحی صحنه، می‌توان گفت این سکانس واقعاً پرمعناست. تصویر جلو یا پیش‌زمینه (foreground) میله‌های زندان را نشان می‌دهد و در پس‌زمینه (background) دو پنجره را می‌بینیم که شبیه دو مناره یا گنبد هستند. در سمت چپ صحنه، محرابی وجود دارد و در مرکز یک آمریکایی مسلمان قرار گرفته است. این صحنه درحقیقت پر است از میله‌های زندان و پنجره‌ها؛ بنابراین، ترکیب میله‌های زندان، محراب، گنبد، و یک مسلمان ترکیب چندلایه‌ای است که در آن همه آن‌ها با هم یکی می‌شوند تا تصویر اسارت و زندانی‌بودن، محدودیت، و درنهایت مرگ را القا کنند که همگی با اسلام مرتبط می‌شوند. به عبارت دیگر، محراب و گنبد در این جا دال‌هایی برای مدلولی به نام اسلام هستند (S3/E12/29: 46).

تصویر ۶. برادی در آرامش تمام در زندانی در ایران خودش را می‌شوید (S3/E12/29: 46).

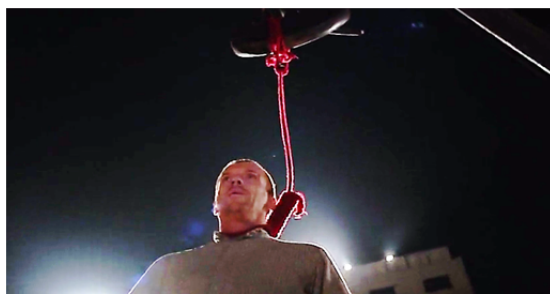
۵.۳.۵ اعدام برادی و تصویر امام خمینی (ره)

بعد از مدتی، در اپیزود دوازدهم فصل سوم، اعدام برادی در جایی اتفاق می‌افتد که پرتره بزرگی از آیت‌الله خمینی بر دیوار آویزان است (تصویر ۷). برادی دو سه‌بار در لانگ‌شات (long shot) با تصویر پرتره در پس‌زمینه نشان داده می‌شود. یکی از کارکردهای لانگ‌شات در سینما و تلویزیون نشان‌دادن همه افراد، اشیا، و فرایندهای موجود در صحنه به صورت یک کل است که به این ترتیب به مخاطب این اجازه را می‌دهد که تمام اتفاقاتی را که در حال وقوع است در یک تصویر درشت دنبال کند. بنابراین، مخاطب با دیدن این صحنه در لانگ‌شات ناخودآگاه می‌تواند به این نتیجه برسد که خمینی تاحدی مسئول کل آن اتفاق غم‌انگیز و سرنوشت تلخ برادی است.

تصویر ۷. لانگ‌شاتی که در پس‌زمینه‌اش تصویر امام خمینی دیده می‌شود (S3/E12/37: 50).

مسئله دیگری که باید به آن اشاره کرد زاویه دوربین در این سکانس است. از آن‌جاکه برادی قرار است اعدام شود، همه صحنه‌ها با زاویه از پایین به بالا (low angle shot) فیلم‌برداری شده‌اند (تصاویر ۸ و ۹) و این باعث شده است تصویر سوژه موردنظر، برادی، بلندتر از دیگران به نظر برسد.

تصویر ۸. اعدام برادی که با زاویه از پایین به بالا فیلم‌برداری شده است (S3/E12/30: 09).

در این جا برادی به طور فیزیکی اعدام می شود، اما از نظر نشانه شناسی طوری نشان داده می شود که گویی در حال عروج و بالارفتن و پشت سر گذاشتن همه سختی هاست و آخرین قدم هایش را برمی دارد تا برای آمریکایی ها به قهرمان تبدیل شود.

تصویر ۹. اعدام برادی که با زاویه از پایین به بالا فیلم برداری شده است (S3/E12/31: 10).

۶.۳.۵ ستاره شدن برادی

یکی از مهم ترین و البته زیرپوستی ترین پیغام هایی که سریال هوم لند در تلاش است به مخاطب خود انتقال بدهد تقسیم بندی مقاصد شخصیت هایش است. همه افرادی که در فکر انتقام وحشیانه و ایجاد وحشت و ترور هستند در نهایت به مرگ و سرنوشتی تلخ دچار می شوند. این ایدئولوژی هم در مورد شخصیت های غربی مانند ویلیام والدن (William Walden)، معاون اول رئیس جمهور آمریکا، و دیوید ایستس (David Estes)، مدیر سازمان سیا، و هم درباره مسلمانانی هم چون ابونظیر، تام واکر (Tom Walker)، دانش اکبری، و ... به کار می رود. البته خود برادی مورد استثنای فیلم است. طبق خط داستانی فیلم، کری عاشق برادی بود و فصل سوم در حالی به پایان می رسد که او بچه برادی را باردار است و در سکانس آخر اپیزود آخر کری با اضافه کردن ستاره ای دیگر به صدها ستاره ای که بر روی دیواری در سازمان سیا کشیده شده اند، به طور نمادین و طبق تحلیلی نشانه شناسانه، می خواهد نشان بدهد که برادی و یاد و خاطره اش همواره زنده خواهد بود (تصاویر ۱۰ و ۱۱).

تصویر ۱۰. ستاره هایی که به افتخار اعضای از دست رفته سازمان سیا کشیده می شوند (S3/E12/57: 10).

تصویر ۱۱. کری ستاره‌ای نمادین برای یادبود برادی به ستاره‌ها اضافه می‌کند (S3/E12/57: 15).

۴.۵ شخصیت‌ها در قاب اسلام‌رومیا

۱.۴.۵ فرح و اسلام جنسیتی

آنچه درباره «اسلام جنسیتی» در مفهوم اسلام‌رومیایی موردنظر عاملی (۲۰۱۲) مطرح شده است و نشان‌دهنده اسلامی زنانه (سربه‌زیر، مطیع، و درعین‌حال جذاب) است درمقابل همتای غربی و مردانه‌اش (قدرت‌مند و درعین‌حال منطقی) تاحدی مفهومی نمادین را القا می‌کند و اصلاً به این معنا نیست که همه شخصیت‌های مسلمان فیلم‌های اسلام‌رومیایی شخصیت‌هایی زنانه هستند. البته با توجه به حضور فرح این مسئله را می‌توان هم سمبلیک و هم واقع‌بینانه بررسی کرد. در نخستین صحنه‌ای که فرح در سریال ظاهر می‌شود (تصویر ۱۲)، دو پیغام مهم و حیاتی به مخاطب انتقال داده می‌شود: اول آن‌که او زنی است زیبا و به‌شدت جذاب و دوم آن‌که مسلمانی است باحجاب (زنی با روسری).

تصویر ۱۲. اولین صحنه‌ای که فرح در آن ظاهر می‌شود (S3/E2/15: 48).

با تحلیل شخصیت او، بسیاری از جنبه‌های نظریه ما نیز تاحدی به اثبات می‌رسند. او نمادی است از اسلام و مسلمانانی که نه تنها اهلی شده‌اند و خطری برای نظام ارزشی غرب محسوب نمی‌شوند (Ameli 2012: 50-52) بلکه کمکی برای غرب هستند تا تروریست‌ها و مسلمانان خطرناک و غیرمسلمانانی را که تهدیدی برای امنیت غرب هستند خنثی کنند. فرح با این‌که بسیار جذاب است فردی است مطیع و سربه‌زیر. این مسئله را واضح‌تر در صحنه‌ای می‌بینیم که او مکالمه‌ای خصوصی و احساسی با ساول دارد، شخصیتی که به صورت مرد غربی باهوش، مهربان، و منطقی به تصویر کشیده شده است. جملات ساول نه مقاومت او در برابر فرح و مذهبش را نشان می‌دهد و نه موافقت او را، اما درکل فرح نیز این حس را دارد که ساول نیز بی طرفانه قضاوت نمی‌کند. این نه به معنای بی طرف بودن اوست و نه علیه یا طرفدار اسلام بودن او. ظاهراً او هیچ انتخاب دیگری ندارد جز این‌که همان کاری را انجام دهد که غربی‌ها به او دیکته می‌کنند، یعنی طبق خواسته ساول عمل کند و به سازمان سیا و کری کمک کند تا از عمویش در ایران بیش‌ترین استفاده را ببرند. همان‌طور که در تصویر ۱۲ دیده می‌شود، بعد از آن‌که تصویر فرح در یک قاب کلوزآپ به بیننده معرفی می‌شود، او و مخاطب خرابه‌های بمب‌گذاری مرکز سیا را در پس‌زمینه شاهد هستند (تصویر ۱۳). در این‌جا، هیچ دیالوگی برقرار نمی‌شود، اما این نوع نگاه به آن خرابه‌ها و صحنه‌های پیش‌زمینه و پس‌زمینه فقط مختص به فرح هستند، زنی مسلمان و با ترکیب چشمانی سیاه و بینی شرقی که این مختصات نسبتاً یادآور زن ایرانی است.

تصویر ۱۳. یکی شدن خرابه‌های بمب‌گذاری سیا با تصویر فرح (S3/E2/15: 48).

۲.۴.۵ نسرین مغربی و مقاصد شوم

نسرین مغربی، بیوه ابونظیر، از نظر شخصیتی نقطه مقابل فرح است. ظاهراً سریال هوم/ند می‌خواهد نشان دهد که اگر کسی شبیه شخصیت فرح نباشد به شخصیتی هم‌چون نسرین

تبدیل می‌شود، یعنی زنی با مقاصد شوم. او اول پسرش، عیسی، را از دست می‌دهد و سپس همسرش را سازمان سیا می‌کشد و در نهایت هم یکی از حامیان مهمش، یعنی دانش اکبری، نیز به دست برادی به قتل می‌رسد. نسرین و دانش اکبری قربانیان تصمیمات خود هستند، تصمیماتی که نشان می‌دهد آن‌ها نخواسته‌اند تسلیم نظام فکری غرب شوند؛ نخواسته‌اند با یک سنت فکری رومی - یونانی یکی شوند (ibid.: 49-52).

۳.۴.۵ جوادى و نقشه غرب

در نگاه اول، جوادى شبیه نسرین و دانش اکبری است. او مسلمانی است که، با این‌که سال‌ها فردى خائن، تشنه انتقام، و به نوعی دیوانه‌ای افراطی بوده است، در نهایت دعوت غرب را می‌پذیرد و خودش را اصلاح می‌کند تا بهتر بتواند در یک نقشه جهانی شده غربی جای بگیرد. با بررسی مراحل زندگی جوادى، بسیاری از معیارهای اسلام‌رومیایی را می‌توان مشاهده کرد. با این‌که این مرد با موفقیت تمام بمب‌گذاری لانگلی را تأمین مالی کرد و سال‌ها توانست با استفاده از اختلاس‌های کلان به اهداف خود برسد، در نهایت، به‌آسانی به بازداشت مأموران سیا درآمد. او به این مسئله پی برد که نمی‌تواند سازمان قدرت‌مند سیا را به چالش بکشد و هیچ چاره دیگری ندارد مگر آن‌که در برنامه غرب علیه ایران با آن‌ها همکاری کند. در نتیجه، به ایران بازمی‌گردد و تمام تلاشش را می‌کند تا کاملاً طبق دستورات غرب کارها را پیش ببرد. بنابراین، این نوع روایت از یک شخصیت مسلمان، قدم به قدم، با سه مشخصه مفهوم اسلام‌رومی هم‌خوانی دارد:

- اسلام‌رومی اسلام را در کنار همتای غربی‌اش قرار می‌دهد و آن را دوباره با ظاهری جدید و مطابق با فرهنگ تفکر غربی ارائه می‌دهد و احیا می‌کند؛
  - اسلام برای دوام و بقای خود در جهان امروز هیچ حق انتخاب دیگری ندارد جز آن‌که سر تسلیم در برابر آنچه غرب به آن ارائه می‌دهد فرود آورد؛
  - اسلام رومی شده اسلامی خانگی و اهلی شده است که هیچ خطری برای نظام ارزشی غرب ندارد و بنابراین مسئله برخورد تمدن‌ها را ایجاد نمی‌کند.
- در بسیاری از آثار اسلام‌رومیایی، غرب به شکلی ارائه می‌شود که گویا قرار است ناجی سیاسی اسلام زبانه باشد. این نوع آثار اسلام را به اصلاح و تغییر در ابعاد گسترده فرامی‌خوانند تا به این ترتیب بتواند خود را درون یک نقشه جهانی شده غربی جای بدهد (ibid.: 50-51).

۴.۴.۵ برادی و قالب جدید و روشن فکرائه غربی

مهم‌ترین و تأثیرگذارترین شخصیت کل فصل‌های سریال *هوم‌لند* برادی است. برادی، که هم به واسطه دیالوگ‌ها و هم از طریق روایت بصری به بیننده معرفی می‌شود، کسی است که کاملاً خودخواسته و به تشویق ابونظیر به اسلام گرویده است، اما اعمال و رفتار او در سرزمین مادری‌اش نشان می‌دهد در این سریال سعی بر آن بوده است که نوع شخصیتی جدیدی از یک مسلمان بازتولید و ارائه شود، یعنی شخصیتی که در نهایت به قهرمان تبدیل می‌شود. برای مثال، او از انجام دادن کارهایی مثل خودارضایی یا زنا که کاملاً در اسلام حرام محسوب می‌شوند ابایی نداشته است. آیا برادی در تلاش بوده است خودش را با فرهنگ آمریکا و غرب تطبیق بدهد؟ آیا به درک کاملی از اسلام رسیده یا شناختش ناقص است؟ یا، طبق ریشه‌شناسی واژه اسلامورومیا، درصدد بوده است اسلام را در بطن سنت رومی و با قالبی جدید احیا کند؟

اهداف و نیات برادی از اواسط فصل دوم به بعد آشکار می‌شود و این مجموعه او را در مقابل همتای غربی‌اش قرار می‌دهد و به او، که هنوز دست از اسلام برنداشته است، اجازه می‌دهد خودش و هویت واقعی‌اش را بیابد و آن را در قالب جدید و روشن فکرائه غربی احیا کند (ibid.: 50). او تمام تلاشش را می‌کند و از هیچ کمکی به سازمان سیا دریغ نمی‌کند تا از این طریق جان خود و خانواده‌اش را نجات دهد، اما سازمان سیا درباره مذهب جدیدش اصلاً او را تحت بازجویی قرار نمی‌دهد. درحالی‌که او مأموریت خود را تحت لوای سازمان سیا به انجام می‌رساند، اما برای این سازمان اهمیتی ندارد که آیا او به اسلام گرویده است؟ یا یک مسیحی واقعی است؟ یا اصلاً به خدا اعتقاد دارد؟ بنابراین، کل زندگی او را به طور خلاصه می‌توان چنین توضیح داد:

- برنامه و اهدافش آشکار می‌شود و او چاره‌ای جز تسلیم ندارد؛
  - جان سالم به در می‌برد و همان‌طوری عمل می‌کند که به او دیکته شده است؛
  - می‌بیند که سازمان سیا و آمریکا به طور کل در قبال مذهب جدید او هیچ موضع سختی در پیش نمی‌گیرند و کاملاً بی‌طرف هستند.
- این مسئله کاملاً با سه اصل مفهوم اسلامورومیا، که در ذیل آمده است، هم‌خوانی دارد:
- اسلام از نوع مطیع، سربه‌زیر، و درعین حال جذاب هرگز همتای مردانه غربی خود را، که قدرت‌مند و درعین حال منطقی است، به چالش نمی‌کشد؛

- غرب، همان نیروی آزادی‌بخش سیاسی، اسلامی زنانه تصویر می‌شود که همگان را به ایجاد اصلاحاتی در ابعاد گسترده فرامی‌خواند تا بتوانند به‌خوبی درون یک نقشه جهانی شده غربی جای بگیرند؛
- اسلام‌رومی فقط و فقط در مرزهای یک بستر کاملاً مسلط غربی نگاه بی‌طرفانه خود را حفظ می‌کند (ibid.: 51-52).

اشخاصی هم‌چون برادی و تام واکر به‌نوعی هم‌راه با حضور نظامی آمریکا در عراق (۲۰۰۳) در سریال ظاهر می‌شوند، شکل می‌گیرند، و سقوط می‌کنند. او به‌عنوان افسر نیروی دریایی آمریکا به عراق فرستاده می‌شود، در آن‌جا القاعده دست‌گیرش می‌کند و شست‌وشوی مغزی‌اش می‌دهد، به آمریکا بازمی‌گردد تا حملات تروریستی انجام دهد، در آمریکا با مشکلات و سرگردانی‌های زیادی روبه‌رو می‌شود، و در آخر به‌مرگ محکوم می‌شود. تمام این فرایند و مراحل زندگی برادی به زمان جنگ عراق بازمی‌گردد، جنگی که هم‌زمان با فیلم در عراق ادامه دارد؛ درحقیقت، همین نکته است که آن را متناسب با اصل «نشست‌گرفته از پروژه‌ای مدرن» می‌کند (ibid.: 49).

برادی در آخرین اپیزود فصل سوم به زندانی محلی که مملو از عناصر اسلامی است فرستاده می‌شود. فرد زندانی اما اصلاً احساس ناامنی یا اضطراب نمی‌کند. با این‌که او مسلمان بوده است، علیه مسلمانان به‌جنگ پرداخته است و آن‌ها را به‌کشتن داده است، زیرا خطری برای کشورش محسوب می‌شدند. بنابراین، هر فردی می‌تواند به اسلام روی بیاورد و در عین حال با دیگر مسلمانان در تضاد و مبارزه باشد.

این سکانس شامل چند ویژگی مفهوم اسلام‌رومیایی دیگر نیز هست: از یک‌سو، این نوع ارتباطات بین غرب و اسلام تازه و مدرن است و نشان می‌دهد نگاه اسلام‌رومی به اسلام اکنون با رویکردی تازه است (ibid.: 53) و کل اسلام را نفی نمی‌کند و تاحدی به «سیاست کشش» معتقد است. از سوی دیگر، کلیشه‌های قالبی و غالب شرق‌شناسانه معمولاً یک مسیحی یا یهودی را به‌عنوان قهرمان یا نجات‌بخش در مقابل خاورمیانه‌ای‌ها و مسلمانان قرار می‌دهد، مسلمانانی که اغلب به‌صورت تروریست‌های هواپیماربا، آدم‌ربا، رقصان کافه‌ای، یا میلیاردرهای بمب‌گذار تصویر می‌شوند. حال، این نوع روایت از «مسلمان در مقابل مسلمان» این مطلب را آشکار می‌کند که مفهوم اسلام‌رومی در تضاد با کلیشه‌ها و روایت‌های شرق‌شناسانه از مسلمانان قرار می‌گیرد و همان چیزی را برای همه به‌ارمغان می‌آورد که ظاهراً بهترین آینده را برای اسلام و مسلمانان رقم خواهد زد (Ameli 2012: 52).

جدول ۲. مشخصه‌های اسلام‌رومیا و مصادیق آن در سریال هوم‌لند

مشخصه‌های اسلام‌رومیا	نمود شاخصه‌های اسلام‌رومیا در سریال
نه بی‌طرف و نه مخالف/ صرفاً موافق بودن	جملات ساول نه مقاومت او در برابر فرح و مذهبش را نشان می‌دهد و نه موافقت او را، اما درکل فرح نیز این حس را دارد که ساول نیز بی‌طرفانه قضاوت نمی‌کند (S3/E3/15: 58).
نشئت‌گرفته از پروژه‌های مدرن و معاصر	برادی به‌عنوان افسر نیروی دریایی آمریکا به عراق فرستاده می‌شود، در آن‌جا القاعده دست‌گیرش می‌کند و شست‌وشوی مغزی‌اش می‌دهد، و به آمریکا بازمی‌گردد تا حملات تروریستی انجام دهد (S1/ 2, 3).
اثبات مفهوم خویش تنها با گذر زمان	-
مشکل بودن از دو واژه اسلام و رومیا (فرهنگ رومی / غربی)	-
قراردادن اسلام در کنار همتای غربی‌اش	جوادی به این مسئله پی برد که نمی‌تواند سازمان قدرت‌مند سیا را به‌چالش بکشد و هیچ چاره دیگری ندارد مگر آن‌که در برنامه «غرب علیه ایران» با غرب همکاری کند. در نتیجه، به ایران بازمی‌گردد و تمام تلاشش را می‌کند تا کاملاً طبق دستورات غرب کارها را پیش ببرد (S3/E7-12).
ناگزیر جلوه‌دادن اسلام از فرودآوردن سر تسلیم در برابر آن‌چه غرب ارائه می‌دهد.	این‌که آیا فرح طبق خواسته ساول عمل می‌کند یا به سازمان سیا و کری کمک می‌کند که از عمویش در ایران بیش‌ترین استفاده را ببرد. درهرحال، او ظاهراً هیچ انتخاب دیگری ندارد، جزاین‌که همان کاری را انجام بدهد که غربی‌ها به او دیکته می‌کنند (S3/E7). ..... جوادی مسلمانی است که، بااین‌که سال‌ها فردی خائن، تشنه انتقام، و به‌نوعی دیوانه‌ای افراطی بوده است، درنهایت دعوت غرب را می‌پذیرد و خودش را اصلاح می‌کند (S3/E8). ..... جوادی به این مسئله پی برد که نمی‌تواند سازمان قدرت‌مند سیا را به‌چالش بکشد و هیچ چاره دیگری ندارد مگر آن‌که در «برنامه غرب علیه ایران» با غرب همکاری کند. در نتیجه، به ایران بازمی‌گردد و تمام تلاشش را می‌کند تا کاملاً طبق دستورات غرب کارها را پیش ببرد (S3/E7-12). ..... برنامه و اهداف برادی در فصل دوم آشکار می‌شود و او چاره‌ای جز تسلیم در برابر سیا ندارد (S3/E2).

نمود شاخصه‌های اسلام‌رومی در سریال	مشخصه‌های اسلام‌رومی
<p>فرح نمادی است از اسلام و مسلمانانی که نه تنها اهلی شده‌اند بلکه خطری برای نظام ارزشی غرب محسوب نمی‌شوند (S3/E2).</p> <p>جوادی به این مسئله پی‌برد که نمی‌تواند سازمان قدرت‌مند سی‌ا را به چالش بکشد و هیچ چاره دیگری ندارد مگر آن‌که در «برنامه غرب علیه ایران» با غرب همکاری کند. در نتیجه، به ایران بازمی‌گردد و تمام تلاشش را می‌کند تا کاملاً طبق دستورات غرب کارها را پیش ببرد (S3/E7-12).</p>	<p>مطلوب‌انگاشتن اسلامی خانگی، رومی، و اهلی شده که برای نظام ارزشی غرب خطری ندارد.</p>
<p>نسرین و دانش اکبری قربانیان تصمیمات خود هستند، تصمیماتی که نشان می‌دهد آن‌ها نخواسته‌اند تسلیم نظام فکری غرب شوند؛ نخواسته‌اند با یک سنت فکری رومی-یونانی یکی شوند (S3/E12).</p>	<p>قراردادن اسلام در درون یک سنت یونانی - رومی</p>
<p>در اولین صحنه‌ای که فرح در سریال ظاهر می‌شود دو پیغام مهم و حیاتی به مخاطب انتقال داده می‌شود: او زنی است زیبا و به شدت جذاب و دوم آن‌که مسلمانی است باحجاب (S3/E2/15: 48).</p>	<p>اسلام جنسیت‌محور اسلام زنانه (سربه‌زیر، مطیع، و درعین حال جذاب) هرگز همتای غربی و مردانه خود (مردانگی قدرت‌مند و درعین حال منطقی غرب) را به چالش نمی‌کشد.</p>
<p>باین که جوادی با موفقیت تمام بمب‌گذاری لانگلی را تأمین مالی کرد و سال‌ها توانست با استفاده از اختلاس‌های کلان به اهداف خود برسد، در نهایت، به آسانی به بازداشت مأموران سی‌ا درآمد (S3/E3).</p>	<p>جای‌دادن اسلام در موقعیت پایین‌تر توسط دانش اسلام‌رومیایی</p>
<p>برادی در نبرد با سی‌ا جان سالم به‌در می‌برد و با تغییر نگرش خود همان‌طوری عمل می‌کند که به او دیکته شده است (S3/E 2-12).</p>	<p>جلوه‌دادن غرب به‌عنوان ناجی سیاسی اسلام زنانه و فراخوانی اسلام به تغییر</p>
<p>برادی می‌فهمد که سازمان سی‌ا و به‌طور کلی آمریکا در قبال مذهب جدید او هیچ موضع سختی در پیش نمی‌گیرند و کاملاً بی‌طرف هستند (S1/2/3).</p>	<p>حفظ نگاه بی‌طرفانه فقط و فقط درون مرزهای یک بستر کاملاً مسلط غربی</p>
<p>کلیشه‌های قالبی شرق‌شناسانه معمولاً یک مسیحی یا یهودی را به‌عنوان قهرمان یا نجات‌بخش در مقابل مسلمانان و خاورمیانه‌ای‌ها قرار می‌دهند. حالا، ستیز برادی مسلمان با دانش اکبری مسلمان و هم‌راهانش در تضاد با کلیشه‌ها و روایت‌های شرق‌شناسان از مسلمانان قرار می‌گیرد (S3/E10-12).</p> <p>.....</p> <p>ابونظیر (به‌عنوان مسلمان و دشمن غرب) رفتاری عاقلانه و امروزی دارد: اهل مطالعه است، زبان انگلیسی را با تسلط کامل حرف می‌زند، و باهوش و خلاق است (S1/2/3).</p> <p>.....</p>	<p>زیرسؤال‌بردن برداشت‌های کلیشه‌ای شرق‌شناسان از مسلمانان</p>

مشخصه‌های اسلام‌رومیا	نمود شاخصه‌های اسلام‌رومیا در سریال
	جوادی سیاست‌مدار بسیار باهوش است و روشن‌فکری است که انگلیسی را خوب صحبت می‌کند (S.3/E3-12).
دنبال کردن سیاست «جذب/کشش» برخلاف اسلام‌فوبیا	باین که برادی مسلمان بوده است، به کمک سیا علیه مسلمانان به جنگ پرداخته و آن‌ها را به کشتن داده است، چراکه خطری برای کشورش محسوب می‌شدند. بنابراین، (طبق دیدگاه سریال) هر فردی می‌تواند به اسلام روی بیاورد و درعین حال با دیگر مسلمانان در تضاد و مبارزه باشد (S3/E10-12).
داشتن نگاهی مدرن به اسلام	فرح مهارت زیادی در سیستم بانکداری دارد و عضو فعال و کارآمدی برای سازمان سیا محسوب می‌شود، هیچ عقیده افراطی یا تعصبی ندارد، و مثل تصویری که از اغلب زنان مسلمان ارائه می‌شود احساساتی و منفعل نیست (S3/E2-12). ..... باین که برادی مسلمان بوده است، به کمک سیا علیه مسلمانان به جنگ پرداخته و آن‌ها را به کشتن داده است، چراکه خطری برای کشورش محسوب می‌شدند؛ بنابراین، (طبق دیدگاه سریال) هر فردی می‌تواند به اسلام روی بیاورد و درعین حال با دیگر مسلمانان در تضاد و مبارزه باشد (S3/E10-12).

۵.۵ تحلیل فصل سوم سریال براساس پنج کانال متز

جدول ۳. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم/اپیزود اول

صدای آوایی ضبط شده	تصاویر عکاسی متحرک (صحنه‌های فیلم برداری شده)	نوشتار	موسیقی ضبط شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	-	-	این سکانس، که موسیقی وحشت‌آور و مهیبی دارد، قویاً یادآور آن خیاط بیچاره‌ای است که در فصل دوم لباس مخصوص خودکشی انتحاری را برای برادی دوخته بود (۳۷:۲۹).	-

جدول ۴. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / اپیزود دوم

صدای آوایی ضبط‌شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط‌شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	اولین صحنه‌ای که فرح به‌عنوان کلیدی‌ترین شخصیت زن مسلمان سریال به مخاطب معرفی می‌شود (۱۵:۴۸).	-	از آن‌جا که موضوع این صحنه حضور یک زن مسلمان است، درون‌مایه موسیقایی فیلم در این لحظه درصدد است حمله تروریستی و نقش مسلمانان در آن را به‌یاد مخاطب بیاورد (۱۵:۴۸).	فرح اذعان می‌کند که ایران قطعاً تأمین‌کننده مالی ابوظبیر در بمب‌گذاری‌های آمریکا است (۲۲:۱۰).

جدول ۵. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / اپیزود سوم

صدای آوایی ضبط‌شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط‌شده	دیالوگ و گفتار افراد
در فصل سوم، ابتدا صدای اذان را در ونزوئلا می‌شنویم؛ برادی حس آرامش عجیبی دارد (۱۱:۵۶). وقتی برادی دست‌گیر و در ساختمانی مخروبه زندانی می‌شود، نخستین بار می‌بینیم که این سریال توجه ویژه‌ای به اذان می‌کند (۲۲:۵۸).	فرح به‌دلیل حجاب اسلامی‌اش در اولین روزهای کارش با چالش‌هایی مواجه است (۱۵:۵۸). چند پلیس ونزوئلا، امام‌جماعت مسجد، و همسر او به‌طرز خشونت‌باری در مسجد به‌قتل رسیده‌اند، تنها به این دلیل که برادی تصور می‌کرد می‌تواند در آن مسجد پناه بگیرد (۴۴:۲۰).	-	در این‌جا مسلمانان باعث مرگ دو مسلمان دیگر و چند غیرمسلمان می‌شود. موسیقی‌ای که در این صحنه شنیده می‌شود پر است از عناصر وحشت و تهدید (۴۴:۲۰).	کلمات ساول تعبیرات زیادی برمی‌انگیزند. اول آن‌که، طبق مونولوگ او، همه مسلمانان، از هر نوعی که باشند، مسئول حملات تروریستی در لانگلی هستند و دوم این‌که ما آمریکایی‌ها آن‌قدر روشن‌فکر هستیم که با این‌که مسلمانان آسیب زیادی به ما زده‌اند همچنان حجاب را حق انسانی آن‌ها می‌دانیم (۱۵:۵۸).

جدول ۶. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / اپیزود ششم

صدای آوایی ضبط‌شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط‌شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	جوادی مسلمان همسر سابق و عروسش را، که آن‌ها نیز مسلمان هستند، به‌طرز وحشیانه‌ای در خاک آمریکا به‌قتل می‌رساند (۳۷:۰۵).	-	-	مفهوم زیر در مکالمه‌های اکثر شخصیت‌ها شنیده می‌شود: جوادی، با نام ناصر حجازی، ۴۵ میلیون دلار از سپاه پاسداران ایران اختلاس کرده است (۱۱:۳۳).

جدول ۷. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود هفتم

صدای آوایی ضبط شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	-	-	-	فرح زن مسلمان ایرانی است که شهروند آمریکا محسوب می شود و از آمریکا و سازمان سیا در مقابل جوادی دفاع می کند (۵:۱۱). جوادی به عنوان مسلمان آن قدر متعصبانه رفتار می کند که مصرانه معتقد است همسرش باید سنگسار شود تنها به این دلیل که ترکش کرده است (۱۴:۱۵).

جدول ۸. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود هشتم

صدای آوایی ضبط شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	پدر فرح نوع دیگری از شخصیت مسلمان ایرانی است که در فصل سوم معرفی می شود. او نماینده ایرانیانی است که از شرایط موجود در ایران ناراضی هستند (۱۶:۱۹).	-	-	نقش پدر فرح در این سریال بسیار کم رنگ است، به طوری که حتی نام او به مخاطب گفته نمی شود؛ دیالوگ هایش بسیار ناپخته به نظر می رسند؛ او نماد مسلمانی چاق، سبک مغز، عجول، محافظه کار، و کاملاً غیر طبیعی است (۱۶:۱۹).

جدول ۹. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود نهم

صدای آوایی ضبط شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	-	-	-	از مونولوگ های کری می فهمیم که دانش اکبری شیفته جنگ افروزی است (۲۷:۱۰).

جدول ۱۰. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود دهم

صدای آوایی ضبط شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	جوادی، بدون هیچ دلیل خاصی، همکار برادی در ایران را به قتل می رساند (۴۵:۱۲).	-	-	بالین که فرح معتقد است خانواده اش را در مخمصه بزرگی انداخته است، هم چنان با نوعی روحیه فداکارانه عمومی خود، مسعود شیرازی، را که ساکن تهران است وارد بازی می کند (۴۳:۱۷). وقتی جوادی همکار برادی را در مرز ایران می کشد، ادعا می کند که آن مرد قصد حمله به او را داشته است (۴۵:۱۲).

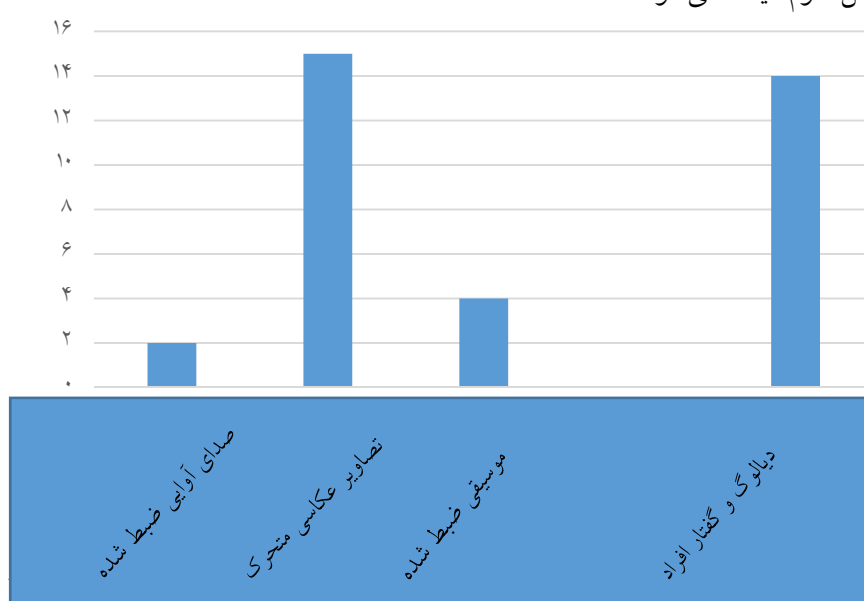
جدول ۱۱. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود یازدهم

صدای آوایی ضبط‌شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط‌شده	دیالوگ و گفتار افراد
حضور بیوه ابونظیر در ایران و تسلط او به زبان فارسی (۳۱:۱۵)	نام کوچک بیوه ابونظیر و نوع حجاب او نشان می‌دهد که اصلیتی ایرانی دارد (۳۱:۱۵). عمومی فرح، مسعود شیرازی، را اصلاً نمی‌شود با برادرش مقایسه کرد. او نیز مخالف دولت ایران است، اما رفتارش کاملاً طبیعی، عاقلانه، و صبورانه است (۱۲:۱۵). نماز و غروب خورشید هر دو هم‌زمان به تصویر کشیده شده‌اند. بنابراین، ناخودآگاه این پیغام را منتقل می‌کنند که عبادت اسلامی و برادری هر دو با هم در حال غروب‌اند و به پایان خود نزدیک می‌شوند (۱۱:۲۰).	-	هنگامی که برادی در مرز ایران و عراق مشغول نماز خواندن است، موسیقی‌ای شنیده می‌شود که نوعی حس ناامیدی مطلق را القا می‌کند (۱۱:۲۰).	بیوه ابونظیر با تعمیرکار خانه‌اش به فارسی روانی حرف می‌زند (۳۱:۱۵). در ملاقاتی که برادی و نسرين مغربی با هم دارند مسائلی هم‌چون «ایمان»، «صلح»، و «الله» مورد بحث قرار می‌گیرند. ظاهراً خود نسرين مغربی به هیچ آرامش و صلحی دست نیافته است و هنوز سؤالات زیادی برایش لاینحل مانده‌اند (۳۲:۲۸). دانش اکبری فردی است با ارتباطات قوی و نزدیک به ابونظیر (۵۰:۲۰).

جدول ۱۲. نمایش پنج کانال متز در فصل سوم / ایزود دوازدهم

صدای آوایی ضبط‌شده	تصاویر عکاسی متحرک	نوشتار	موسیقی ضبط‌شده	دیالوگ و گفتار افراد
-	مسعود شیرازی، عمومی فرح، در ایران کمک‌های فراوانی به سازمان سیا کرده است و تا آخرین دقیق در کنار کری متیسون می‌ماند (۳۳:۴۶). مخاطب در این سکانس شاهد یک زندانی است که درون سلول خودش را می‌شوید (۲۹:۴۶). اعدام برادی در جایی اتفاق می‌افتد که پرتو بزرگی از آیت‌الله خمینی بر دیوار آویزان است (۳۷:۵۰). از آن‌جا که برادی قرار است اعدام شود، همه صحنه‌ها با زاویه از پایین به بالا فیلم‌برداری شده‌اند (۳۰:۰۹). بیوه ابونظیر در فصل آخر این سریال برادی را پای چوبه دار می‌فرستد (۳۷:۰۷). در این سکانس، بر روی پشت‌بام خانه‌ای و در یک صبح زیبا، گفت‌وگویی در جریان است. صبح و آسمان آفتابی نشان از پایانی خوش و آینده‌ای روشن و خوش‌بینانه دارد. لوکیشن پشت‌بام نشان‌دهنده تسلط و قدرت غرب و سازمان سیا بر دیگر چیزهاست (۴۰:۵۵). کری با اضافه کردن ستاره‌ای دیگر به صدها ستاره‌ای که بر روی دیواری در سازمان سیا وجود دارند می‌خواهد نشان بدهد که برادی و یاد و خاطره‌اش همواره زنده خواهد بود (۵۷:۱۰).	-	-	طبق گفته کری، دانش اکبری قبلاً هزاران کودک را به زمین‌های پر از مین عراق می‌فرستاد تا از این طریق آن‌جا را پاک‌سازی کند (۱۷:۰۰). ساول برنسون روزنامه‌ای می‌خرد که در آن نتایج نهایی تلاش‌های او در کل سریال آشکار می‌شود (۴۰:۵۵).

کاربردی‌ترین صدای نمادین این سریال صدای اذان است که در کل سریال طنین‌انداز است. در فصل سوم، این صدا تنها در اپیزود سوم فصل سوم شنیده می‌شود. «تصاویر عکاسی متحرک» (صحنه‌های فیلم‌برداری‌شده) شامل صحنه‌ها و تصاویری است که پیغام نمادین فیلم در نظر گرفته می‌شود. این تصاویر متحرک، بدون استفاده از هرگونه دیالوگ یا کلمه‌ای، معنا را انتقال می‌دهند. هیچ نمونه نمادین «نوشتاری» نیز در هیچ‌کدام از اپیزودهای فصل سوم دیده نمی‌شود.

نمودار ۱. نمایش پنج کانال متز در دوازده اپیزود فصل سوم سریال هوم‌لند

۶. نتیجه‌گیری

نگاه نرم غرب به مسلمانان و اسلام، همان‌گونه که در مطالعه موردی هوم‌لند مشاهده شد، به هیچ‌وجه به معنای کنار آمدن با اصول اولیه و لزوماً ظلم‌ستیز اسلام نیست بلکه غرب، با اتخاذ این خط‌مشی، حداقل به ظاهر، امتناع از استراتژی نگاه سخت به اسلام، سیاست تغییر را دنبال می‌کند. در بازنمایی‌هایی هم‌چون هوم‌لند مشخص است که اسلام‌ورومیا در پی ساخت مسلمان و اسلامی برای خودش است که هیچ تضاد و مخالفتی با منافع فکری و مالی آن نداشته باشد، اما این تغییر نه از راه ضدیت و فویبای آشکار و خصمانه بلکه با نگاهی متفاوت هم به اسلام و هم به طرز نگرش سابق خودشان صورت خواهد گرفت.

محققان این مقاله، با نگاهی دقیق و تحلیلی به فرایند و تاریخ ارتباطات و گسستگی‌های غرب و اسلام و رویکردهای متنوع رسانه‌های غربی مخصوصاً هالیوود به این مسئله، توانسته‌اند به این نتیجه دست یابند که هالیوود نه تنها از ارائه تصاویر کلیشه‌ای و شرق‌شناسانه خود از اسلام/ مسلمانان دست برداشته است بلکه به آرامی تمرکز خود را بیش‌ازپیش بر نحله‌های فکری اسلامی می‌گذارد و نه مسلمانان و کشورهای اسلامی، چراکه با نوعی تقسیم‌بندی مسلمانان نه تنها در آمریکا بلکه در سراسر جهان مواجهیم. نگاهی که در این سریال به اسلام و مسلمانان می‌شود و در حال نهادینه‌شدن است فقط محدود به جامعه آمریکا نبوده و تیپ‌های مختلفی از مسلمانان را از سایر نقاط دنیا بازنمایی کرده است.

نوع شخصیت‌پردازی هوم‌لند، مخصوصاً در فصل سوم، نشان‌دهنده آن است که در این سریال تلاش می‌شده است هم موضعی بی‌طرفانه ارائه شود و هم از مفاهیم و کلیشه‌های رایج شرق‌شناختی درباره مسلمانان دوری شود و با رویکردی مدرن و تازه به اسلام نگاه شود. درحقیقت، نوع شخصیت همه مسلمانان برجسته و جدی سریال هوم‌لند هیچ هم‌خوانی‌ای با شخصیت‌هایی که معمولاً در آثار شرق‌شناسانه به تصویر کشیده می‌شوند ندارد. برای نمونه، ابونظیر رفتاری عاقلانه و امروزی دارد، زبان انگلیسی را با تسلط کامل حرف می‌زند، و باهوش و خلاق و اهل مطالعه است؛ کتاب‌خانه بزرگش دال بر همین است. جوادی نیز سیاست‌مدار بسیار باهوش و روشن‌فکری است که انگلیسی را بسیار روان صحبت می‌کند. فرح مهارت زیادی در سیستم بانک‌داری دارد و عضو فعال و کارآمدی برای سازمان سیا محسوب می‌شود، هیچ عقیده افراطی یا تعصبی ندارد، و مثل تصویر غالبی که از زنان مسلمان ارائه می‌شود احساساتی و منفعل نیست. و نهایتاً، با این که برادی اعدام شد، از نظر نشانه‌شناختی حضور فرزند او در رحم کری متیسون حامل این معناست که نحوه زندگی برادی، تفکر او، و اعتقاداتش همیشه در حافظه جمعی آمریکاییان و مسلمانان باقی خواهد ماند.

این سریال تصویری از مسلمانان ارائه داده است که، در آن، هم آرامشی را می‌بینیم که به واسطه روی آوردن به اسلام حس می‌شود و هم شاهد نگاه نژادپرستانه تفکر آمریکایی به اسلام و مسلمانان هستیم. سریال هوم‌لند، در نتیجه تصویری که از مسلمانان ارائه داده است، یا بهتر است بگوییم با تقسیم‌بندی جدید آن‌ها به سه گروه سیاه و خاکستری و سفید، درصد آن است ثابت کند که اسلام نمی‌تواند هویتی یک‌پارچه داشته باشد و مسلمانان، همان‌طوری که نشان داده می‌شوند، تفاوت‌های فراوانی با هم دارند که، از ره‌گذر بازنگری در رفتار و نگاه سبعانه و سخت‌پیشین غرب به اسلام، اکنون غرب نتیجه‌گیری مطلوبش را

ارائه می‌دهد. این نگاه متفاوت ناظر است بر حفظ نگاه بی‌طرفانه در بستری مملو از تسلط غرب بر مسلمانان، مدرن‌پنداشتن مسلمانی / گفتمان اسلام، جلوه‌دادن غرب با پوششی ناجی‌گرایانه برای مسلمانان، و کنار گذاشتن کلیشه‌های شرق‌شناسانه که در آثار اسلام‌هراسانه به‌وفور به چشم می‌خورد.

کتاب‌نامه

- Abboud, J. P. (2003), "Vilification of Arabs in Biased Hollywood Films":
<<http://www.dawn.com/2003/05/11/int18.htm>>.
- Ameli, S. R. (2012), *Bibliographical Discourse Analysis; The Western Academic Perspective on Islam, Muslims, and Islamic Countries*, Wembley: Islamic Human Rights Commission.
- Arti, S. (2007), "The Evolution of Hollywood's Representation of Arabs before 9/11; The Relationship between Political Events and the Notion of 'Otherness'", *Journal of the MeCCSA Postgraduate Network*, vol. 1, no. 2.
- Auge, E. (2002), "Hollywood Movies; Terrorism 101":
<<http://ics.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/1943/auge.pdf>>.
- Burn, A. and R. Parker (2003), *Analyzing Media Texts*, London: Paladin.
- Crothers, Lane (2007), *Globalization and American Popular Culture*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Davies, P. (2003), "Terrorism in Film", *Perspectives on Evil and Human Wickedness*, vol. 1, no. 2: <http://www.wickedness.net/ejvln2/ejvln2_media.pdf>.
- Deep, K. (2002), "Deconstructing Hollywood; Negative Stereotyping in Film": <http://www.peak.sfu.ca/the_peak/2002-1/Issue6/fe-mots.html>.
- Eisele, J. C. (2002), "The Wild East; Deconstructing the Language of Genre in the Hollywood Eastern", *Cinema Journal*, vol. 4, no. 4.
- Holleran, S. (2006), "Islamic Terrorism on Screen":
<<http://www.boxofficemojo.com/features/?id=2155&pagenum=all&p=.htm>>.
- Michalek, L. (1989), "The Arab in American Cinema; A Century of Otherness", *Gineaste Supplement*, vol. 17, no. 1.
- Mir, S. (2004), "Muslims; Within Hollywood and Without": <<http://php.indiana.edu/ul-smir/holly.htm>>.
- Peleg, S. (2003), "One's Terrorist is Another's Blockbuster; Political Terrorism in American versus European Films", *The New England Journal of Political Science*, vol. 1, no. 1.
- Ramji, R. (2003 a), *The Centrality of Veiling and Invisibility; The Construction of the Muslim Woman Identity in Contemporary Discourses and Media*, Ph.D. diss., University of Ottawa.
- Ramji, R. (2003 b), "Representations of Islam in American News and Film; Becoming the 'Other'", in: J. Mitchell and S. Marriage (eds.), *Mediating Religion; Conversations in Media, Religion, and Culture*, London: T&T Clark.

رویکرد اسلام‌رومیایی هالیوود به مسلمانان و اسلام؛ ... ۱۴۷

Shaheen, J. G. (2001), *Reel Bad Arabs; How Hollywood Vilifies a People*, New York: Olive.

Shaheen, J. G. (2003), "Unkindest Cuts", *Index on Censorship*, vol. 32, no. 3.

Simon, S. J. (1996), "Arabs in Hollywood; an Undeserved Image", *Latent Image; A Student Journal of Film Criticism*:

http://pages.emerson.edu/organizations/fas/latent_image/issues/1996-04/arabs.htm.

Wagge, J. (2004), "A Captive Audience; The Portrayal of Terrorism and Terrorists in Large Scale Fictional Hollywood Media": <http://www 1.appstate.edu/~stefanov/proceedings/>.